

un de Classis een bedrag de classis staald. Aan deze kerkelijke onwil van terug te betalen, ook te verkrijgen geref. Kerken in dike kerken zelf, dan uitgevochten genbosch.

ing van het Ge- vaststaat, dat de georganiseerd zijn, oonlijkheid bezit- gevormd hebben taverkeer deel te

naam van Classis reenkomsig haar rsoon, beantwoord rentrent inhoudt, te tot de slotsom spersoon en dat, 's-Hertogenbosch door voor het van het B. W. wetboek gegeven Hofs opvatting, zonder bestuur, dat voorzieningen lichaam geen be-

et arrest van het boven alsnog ver- assis 's-Hertogen-

VERBAND.

3:9.

DE KERK.

TEN.

te Utrecht.

en.

DE KERK.

ist te Bolsward.

Lekkerdorp.

te Oosterwierum.

Doorwerth.

d. Valk, te Hille-

Matth. 24: 35.

s. 121: 1 en 2.

Tim. 1: 15a.

Tim. 2: 8a.

chten te Zetton is

rn.

DEI GENADE

EN GOEDE PREEK

f. Dr K. DIJK

WIELENGA

idenheid en wel-

ing in de preeken:

ogmatisch, bevin-

accutueerend enz.

p. kwartaal fr. p. p.

boekhandel

ratiss proefnr.

KOK N.V. Kampen

met een woord ter inleiding van Prof. Dr F. W. GROSHEIDE

Uitgegeven ten voordeele van de V. U.

Met portret van den schrijver

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de

Uitgevers Oosterbaan & Le Cointre

Goes

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

192 bladz. f 1.25.

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. v. Andel, Solo; Dr R. E. v. Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogen-dijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. v. Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggelerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; D. A. Ringalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollen-hoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius, V. — Uit de Schrift: Ziet, — Ik. (Matth. 28: 20). — Kerkelijk Leven: Behoorlijk redres? De publicatie van de Vrije Universiteit. Vonkenbergs werk herdacht. Bijzondere openbaringen en de Reformatoren. Prof. Dr S. Greydanus. — Even Parkeeren: Zomer's intocht. — Het Boek van de Week: Rondom de Kuyper-literatuur, XII. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Rationalisatie en Mechanisatie, IV. — „De levende, die levende looft U zoals ik heden.” — Uit de historie: Drie sonnetten op den dood van Calvijn. — Zending en Evangelisatie: Bonifatius, II. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius.

V.

De kerkelijke verbanden in classes en synodes zijn dus geen kerken in eigenlijken zin, zooals de plaatselijke of particuliere kerken dat zijn. Ook zijn de meerdere vergaderingen geen kerkeraden, zooals de consistories der plaatselijke of particuliere kerken. Zij berusten van menschenkant op delegatie, afvaardiging. Haar leden komen er niet vanwege eigene ambtsbekleding, en handelen daar niet krachtens eigene ambtsbevoegdheid. Maar zij zijn afgevaardigd door kerken of meerdere vergaderingen (classes, particuliere synodes). Dat is hun recht van stemhebbend lidmaatschap dier vergaderingen. Hun recht tot zoodanige deelneming aan, en werkzaamheid op, die vergaderingen rust niet in hun ambt, maar in de kerken of vergaderingen, die hen afvaardigen. Meer recht dan die kerken of andere vergaderingen, hebben zij ook niet. Wat iemand zelf niet bezit, kan hij aan een ander niet geven. Bezit nu de eene kerk geenerlei macht uit zichzelf of van Godswege over eene andere, zooals Voetius duidelijk uitspreekt, wanneer hij schrijft, dat noch ééne kerk, noch meer kerken, eene andere met kerkelijke en beslissende macht opleggen kunnen, kerkverband met haar aan te gaan, omdat zij geenerlei eigene en rechtstreeksche macht van bestuur en rechtspraak jegens die andere heeft¹⁾, dan kan zij zoodanige macht ook niet aan hare afgevaardigden meegeven. Slechts voorzover als de kerken bij het aangaan van verband met andere over en weer macht over zich aan elkander geven, hebben zij macht over die andere kerken, en kunnen zij die macht aan hare afgevaardigden meegeven. En nu hebben onze Nederlandsche Gereformeerde Kerken ten grondslag van haar kerkverband gelegd de uitdrukkelijke bepaling: Geene Kerk zal over andere Kerken... eenige heerschappij voeren, art. 85 K.O. Die afgevaardigden komen dus ter vergadering zonder eenige macht over andere dan over hunne eigene kerken, behalve de macht, die aangegeven ligt in artt. 31, 36, 79, e.d.g. van de kerkenorde. De eene kerk heeft geen eigen tuchtrecht over de andere. Dus hebben ook hare afgevaardigden geen eigen tuchtrecht over die andere kerken. Alleen insover zoodanig recht met het kerkverband door de kerken onderling aan elkander over zich gegeven is, hebben ook hare afgevaardigden dat tuchtrecht. Doch niet als een recht krachtens hun ambt, zooals in den kerkeraad, als in eigen ambtsnaam, maar krachtens hunne afvaardiging, in naam der kerk (of meerdere vergadering), die hen delegeerde. Door die vereeniging van kerken in één kerkverband krijgen die kerken en hunne afgevaardigden

ter meerdere vergadering geen meer recht over elkander, dan voorzover zij bij overeenkomst aan elkander over en weer over zich toekennen of toegelend hebben. Die vereeniging op zichzelf, afgezien van die overeenkomst, geeft geen meer recht, geen recht aan de eene kerk om over de andere iets te zeggen te hebben. Zij geeft wel meer macht, d.i. kracht, vermogen om iets te doen, maar macht of kracht is nog geen recht. Hier gaat ook de redeneering van Voetius fout. Hij bespreekt de tegenwerping, dat wanneer de synodes macht hebben om te bepalen of vast te stellen en aan de particuliere kerken op te leggen, de gelijkheid der kerken opgeheven, en de heerschappij ingevoerd wordt; en waarbij naar art. 84 (oude nummering) K. O. verwezen wordt. Hij loochent dan die conclusie, en verwijst ten voorbeeld naar Israëls stammen, die onderling gelijk waren, maar toch alle, door een eenheidsband tot één republiek vereenigd, over en tegen één of meer stammen beslissingen namen, Joz. 22: 10, 17; Richt. 19: 30; 20: 1. In elk college en aangegane gemeenschap, zegt hij, in elk bondgenootschap, zijn de afzonderlijke leden, met ieder ander vergeleken, gelijk. Maar toch moet elk lid van het college bij alle zaken, die op de eenheid of verbondsgemeenschap betrekking hebben, zich aan de bepaling van alle leden onderschikken.²⁾ Nu is dit laatste wel zoo, doch niet krachtens die vereeniging of aansluiting op zichzelf, maar vanwege de tot die vereeniging aangegane afspraak. Dat accoord is de grondslag van die onderwerping in die en die gevallen. En bij het kerkverband is dat de kerkenordering. Maar bij Israël ontstond door de aansluiting van stammen geen recht tegen andere, doch slechts meer kracht. Elke stam had reeds op zichzelf recht en roeping om tegen zoo gruwelijk zondigende stammen op te treden. Dat recht ontstond niet door die onderlinge aansluiting van stammen. En niet eerst door die vereeniging van stammen kwam die roeping tot elk dier stammen. Maar die roeping rustte reeds tevoren op elk van die stammen. En het recht tot optreden tegen den zwaar zondigenden stam had reeds elke stam op zichzelf. Door hunne aansluiting werd slechts hunne kracht vermeerderd, om hunne roeping te kunnen volbrengen. Het was bij die stammen van Israël dus anders dan bij de kerken onderling, die, naar Voetius zelf uitdrukkelijk uitspreekt, in zichzelf elk recht van dwang tegenover andere missen, en eerst door overeenkomst of verbandsluiting bevoegdheid over elkander kunnen verkrijgen.

En evenzo maakt Voetius eene fout in zijne redeneering, wanneer hij het volgende zegt. Hij stelt de vraag, of classes enz. macht van autoriteit of bestuur hebben tegen en over elk lid dier combinatie, en bijgevolg ook tegen en over elk lid eener particuliere kerk. Hij verwijst dan naar wat hij over synoden en correspondenties geschreven had. En vervolgt dan, dat wanneer we dat door hem te dier zake geschreven beloofde hier veronderstellen, daaruit volgt, „dat er eene zekere synodale autoriteit en macht is, welke ontstaan is, niet oorspronkelijk is, samengesteld of bijeengevoegd is, niet enkelvoudig, opkomend uit vele particuliere (kerken). En die macht moet ten opzichte van elke particuliere kerk gedacht worden

2) Si synodi habent potestatem determinandi, et Ecclesias particularibus imponendi, jam tollitur Ecclesiarum aequalitas, et... dominatio introductur. Atqui hoc absurdum, contra Scripturam Luc. 22 v. 25. 26. 1 Petr. 5 v. 3 et ordinis nostri Ecclesiastici artic. 84.... Resp. Neg. consequentia. Vide exemplum tribum Israël inter se aequalium, seu collateralium; quae omnes tamen, ratione unionis in unam Rempublicam, supra et contra unam aut plures determinant. Jos. 22 v. 10-17. Judic. 19 v. 30 et 20 v. 1. In omni collegio, et initia societate, in omni confederatione singula membra cum quovis alio collata sunt paria; et tamen quolibet membrum totius collegii, omnium membrorum determinationi, in negotiis ad illam unionem seu confederationem spectantibus, subordinari debet, p. 332.

Prediking en Openbaringsgeschiedenis.

Dat het verschil tusschen den Dienst des Woords en de Oefening zoo veelzins teloor ging, lag voor geen gering deel daaraan, dat de predikanten zich in den regel bepaalden tot het altoos en altoos weer behandelen van enkele, zeer voor de hand liggende, zeer in het oog springende stukken der waarheid, die nu eens naar aanleiding van dezen en dan weer naar aanleiding van dien tekst, onder bijvoeging van veel gemeentelijke toespraak, tot de gemeente werden gebracht....

Maar heel het Woord prediken, is natuurlijk heel iets anders. Heel de geschiedenis der heilsopenbaring van de Schepping af tot het eind der Openbaring inclus, in zijn samenhang overzien, in zijn beteekenis doorgronden, in zijn mystieken zin duiden, en in zijn symbolische geestelijke strekking aan anderen duidelijk maken, is niet ieders mans' werk....

Een voorval uit het leven der patriarchen, een stuk uit Davids worstelingen, een greep uit wat de profeten Gods doorleefden, moet aan de gemeente niet een op zich zelf staand tafereel leveren, waarvan men achtere praktische opmerkingen toetvoegt, dan toch is er ook uit de gewone, en uit de vaderlandsche geschiedenis allerlei stof te nemen van personen, ontrent wie we veel meer bijzonderheden weten, en aan wier bedrijf en woord zich dezelfde zedelijke opmerkingen evengoed laten vasthouden.

Neen, al deze feiten en gebeurtenissen moeten in de heilige geschiedenis genomen als deelen van één groot geheel, als brokstukken uit het groote werk der Openbaring Gods, en als van alle geschiedenis uitgezonderd door wat God in en door deze mannen werkte voor de toekomst Zijner kerk en voor de openbaring van zijn genadewerk, tot verheerlijking van zijn Naam.

Dr A. KUYPER,

„Gereformeerde Prediking”, Tweede Reeks, II, „De Heraut”, No. 924, 8 Sept. 1896.

niet als beroovend, maar als opstapelend, evenals de macht van alle apostelen, vergeleken met de macht van elken apostel alleen...³⁾ Want die apostelen hadden elk afzonderlijk macht, die zij bijeen konden brengen. Maar wederom, Voetius heeft juist uitdrukkelijk gezegd, dat elke kerk op zichzelf geene eigene macht over de andere heeft om haar te dwingen tot het aangaan van kerkverband. Eerst door het aangaan van kerkverband krijgen dus de kerken macht over elkander, en wel slechts voorzover zij bij die overeenkomst of kerkenordering met elkander afspreken of vaststellen. Deze vergelijking met de apostelen gaat daarom niet op en brengt verwarring van begrippen of voorstelling. Van cumulatieve van rechtsmacht kan dan ook bij de meerdere vergaderingen niet gesproken worden. Er is bijeenvoeging van macht, geene vermeerdering van bevoegdheid of recht, ofschoon wel versterking van kracht. De eene kerk heeft in zich geene macht over eene andere, geene bevoegdheid of autoriteit van Godswege. Wanneer zulke kerken bijeenkomen, brengen zij dus alle niets van zoodanige beschikkingsmacht over elkander aan. Hoeveel maal men nu ook niets bijeenbrengt en vermenigvuldigt, het blijft niets, er ontstaat geen hoop, cumulus. Alleen voorzover de kerken afspreken macht over zich aan elkander te geven, krijgen en bezitten zij daarna zoodanige macht. De kerkenordering is daarbij grondslag en regel, natuurlijk harerzijds gefundeerd op Gods Woord. Dat de belijdenis grondslag van kerkgemeenschap is, wordt hiermede natuurlijk niet ontkend, noch vergeten. Maar dat raakt weer eene andere quaestie. Het gaat nu om wat de kerken tegenover elkander mogen doen. En voorhoever men bij die schenking van macht over

3) Quaest. An Ecclesiae combinatae in classum aut Synodum habeant Potestatem autoritatis seu directivam in et supra quolibet membrum istius combinationis, hoc est in et supra quolibet Ecclesiam particularem, et consequenter in et supra quolibet membrum cujusque Ecclesiae particularis. Resp. Alibi probavimus.... Synodos seu correspondentias et uniones Ecclesiarum in corpus Synodicum. His praesuppositis, sequitur esse quandam autoritatem ac Potestatem Synodicam: quae est Potestas Ecclesiastica orta (non prima), composita seu aggregata (non simplex) ex pluribus particularibus exurgens. Et haec Potestas in ordine ad Ecclesiam quamque particularem intelligenda est non privative, sed cumulative: haut aliter ac Potestas omnium Apostolorum comparata cum Potestate cujusque Apostoli...., p. 189.

zich mag gaan, moet eveneens beslist worden naar Gods Woord. Ook daarbij is geene enkele kerk vrij. Gods Woord moet alles beheerschen.

Door het kerkverband ontstaat dus voor geene enkele kerk meer recht, dan voorzoover de kerken bij gemeenschappelijk accoord aan elkander geven, doch er komt dan vermeerdering van sterkte, evenals tien mannen te zamen sterker zijn dan één hunner alleen.⁴⁾

Deze meerdere kerkelijke vergaderingen mogen geen nieuw en bijzonder eigen bestuur ontvangen, zegt Voetius, zoodat aan de particuliere kerken eenig deel van haar volle bestuur zou ontnomen worden. Dezer vrijheid en macht mag niet geschonden worden.⁵⁾

De meerdere vergaderingen moeten optreden met broederlijke en vrije raadgevingen en stemmingen, en niet met overheidsbevelen. De afhankelijkheid moet wederzijdsch en gelijk zijn. En alle monopolies, oligarchische kunstgrepen, aanmatigheden als van Diotrephes, (vgl. III Joh. 9) moeten afwezig blijven.⁶⁾ De wijze van optreden bij oneenigheid en geschillen in de kerken moet zeer zelden, zoo ooit, zijn, dat de weg van straffe beslissing ingeslagen wordt, maar ongeveer altijd die van accommodatie, „zooals men het noemt“, van schikking, tenzij soms te vreezen scheuring of uiteengaan, of eene zeer ernstige, schokkende gebeurtenis, iets anders eischt.⁷⁾ De vraag rijst hierbij, wat met de „rigida decisio“, de straffe beslissing, en het „aliud quid“, iets anders, bedoeld wordt, en welke de rechtsgrond voor zoodanige beslissing door de meerdere vergaderingen zou zijn. Voetius antwoordt daarop hier niet. Een paar bladzijden verder spreekt hij van „directio et autoritas Ecclesiarum vicinarum“, bestuur en autoriteit van genabuurde kerken, en van „melius esse“, dat het beter is; maar met dat laatste is, zooals we in het begin van deze artikelenreeks zagen, geen goede of deugdelijke rechtsgrond aangegeven, hoe voortreffelijk het doel op zichzelf ook zij. Hier evenmin als elders heiligt het doel de middelen. Het komt ook bij straf en autoritair optreden van meerdere vergaderingen tegenover particuliere kerken en haar ambtsdragers en leden, aan op recht en roeping van Godswege. En deze dienen klaar en onbetwistbaar aangewezen te worden. Waaruit komt zulk recht van meerdere vergaderingen voort, welker kerken elk voor zich dat recht op geenerlei wijs bezitten, en wanneer de kerken in hare kerkenordening het ook niet aan elkander over zich gegeven hebben? Hoe wordt twintig of dertig maal niets, toch iets? Vanwaar bekomen afgevaardigden van kerken, die geene eigene macht over elkander hebben dan bij onderlinge afspraak, en die dus aan hunne hen afvaardigende kerken geene andere macht ontleenen kunnen, die bevoegdheid, wanneer zij ter classisvergadering of synode bijeen zijn? Hoe wordt 10 of 25 $\times$ 0 meer dan 1 $\times$ 0? Dan zouden de meerdere vergaderingen in zich zelve, boven die onderlinge afspraak bij het aangaan van kerkverband afgesproken en in de kerkenordening vastgesteld, nog eigene bevoegdheid of rechtsmacht moeten hebben. Maar dan moet toch aangewezen kunnen worden, vanwaar zij die hebben. Wanneer de kerken zich in kerkverband vereenigen, en in vergadering samenkomen, is er meer kennis en wijsheid om te oordeelen, en meer macht of kracht om iets te doen. Maar vanwaar dan meer recht of bevoegdheid om aan elkander met dwang eigen wil op te leggen, dan voorzoover tevoren onderling is overeengekomen? De meerdere vergaderingen hebben geen meer recht en zeggenschap over hare afzonderlijke kerken, dan die kerken afzonderlijk en elk op zichzelf hebben over de andere, d.i. geenerlei, behalve dan alleen wat onderling vrij is of wordt overeengekomen en vastgesteld.

Voetius stelt de vraag, of classes en synodes dwingende en beslissende macht hebben, waarmee zij hare besluiten over de leer en kerkelijke zaken en geschillen aan de kerken kunnen opleggen, zóó, dat deze verplicht zijn, die aan te nemen en uit te voeren op straffe van censuur. En hij antwoordt dan: „Zij hebben geene zoodanige macht van zichzelf en uit eigen wortel (primam et radicalem), maar ontleend en gedelegeerd, en deze

ook niet absoluut, maar hypothetisch, wanneer n.l. de waarneming daarvan, of het verdragen er van, niet in strijd is met Gods Woord.“⁸⁾ Daar spreekt Voetius duidelijk uit, dat de meerdere vergaderingen geene eigene dwingende rechtsmacht hebben om hare besluiten aan de kerken op te leggen met bedreiging en eventuele toepassing van censuur. „Non habent primam et radicalem“, d.i. zij missen van zichzelf zoodanige macht, hebben die niet als eene haar eigene of oorspronkelijke; van wortelmacht kan bij haar in dezen geene sprake zijn. Maar toch hebben zij zoodanige macht, zegt Voetius verder, doch ontleend en gedelegeerd, en dan voorts niet absoluut, maar op veronderstelling van overeenkomst harer besluiten met Gods Woord. Doch dit „ontleend en gedelegeerd“ bestaat niet. Aan wie konden zij die ontleenen, wie kon die aan haar delegeren? Dat moesten dan de particuliere kerken doen, door wier afgevaardigden de classisvergaderingen samengesteld zijn. Maar die kerken zelve bezitten zulk eene dwingende macht over andere kerken niet, zelfs niet over ééne enkele. Dan kunnen zij deze macht ook niet delegeren, en kan niemand, ook geene meerdere vergadering, die aan haar ontleenen. Hier gaat de redeneering van Voetius dus fout. Hier is niemand, aan wie zulke dwingende macht ontleend kan worden. En er is hier niemand, die haar zou kunnen delegeren. De particuliere of plaatselijke of parochiale kerken, die uiteraard hier maar alleen voor zoodanige delegatie en ontleening aan haar, in aanmerking zouden kunnen komen, missen zelve dergelijke dwingende macht. En omdat dus de meerdere kerkelijke vergaderingen niet uit zichzelf eene zoodanige dwingende macht hebben, geene eigene, oorspronkelijke, primam et radicalem, en zij ook aan niemand of niets anders haar ontleenen kunnen, volgt, dat zij die ook niet hebben. En op de vraag, die Voetius stelt, of n.l. classes en synodes dwingende macht hebben, om hare besluiten op straffe van censuur aan de particuliere kerken op te leggen, moet heel kort en zonder meer geantwoord worden: neen. Bij de samenkomst te Jeruzalem, Hand. 15, waar de apostelen aanwezig waren, en het, zoo ergens, anders had kunnen gaan, is geenerlei sprake van eenigen maatregel omtrent censuur. Die is niet voorgeschreven, zelfs niet aangeraden, voor zoover ons in Handelingen mededeelingen over die samenkomst gegeven zijn, ook niet overwogen. En zoo mogelijk nog minder is er sprake van beraamde en vastgestelde maatregelen, die deze samenkomst zou doen uitvoeren, wanneer de particuliere kerken nalatig waren, eventueel door haar voorgeschreven censuur toe te passen. We zien het, Voetius redeneert hier niet principieel, niet uit de beginselen van het Gereformeerde kerkrecht, zooals hij de verhouding der afzonderlijke plaatselijke kerken, buiten kerkverband genomen, en het wezen der meerdere vergaderingen, en het karakter der ambten, heeft bepaald. Maar hij staat in en voor de praktijk. En voor deze moet hij nu eene theorie uitenken. En zoo komt hij op de eene plaats met zijne nuttigheidstheorie van het beter-zijn, melius esse, die niet houdbaar is. En op de andere met zijne eenheids- of vereenigingstheorie als bij Israëls stammen en bij de samenvergadering van de apostelen; welke theorie evenmin opgaat, omdat de particuliere kerken geene rechtsbevoegdheid over andere hebben, die zij zouden kunnen samenbrengen, zooals elke stam van Israël in het genoemde geval, en elke apostel wel. De theorie der cumulatie faalt. En nu in de derde plaats evenzeer die der ontleening en van delegatie of overdracht, omdat hier geene kerken zijn, die zulke dwingende macht zouden kunnen delegeren, en aan welke zoodanige bevoegdheid ontleend zou kunnen worden.

S. GREIDANUS.

8) *Probl. An classes aut synodi habeant potestatem coactivam, hoc est, Ecclesiasticam definitivam; qua possint Ecclesiae decreta sua de dogmatibus, negotiis, et causis Ecclesiasticis imponere, ita ut ea teneantur recipere et executioni mandare, sub poena censurae? Resp. Non habent primam et radicalem, sed mutuatam et delegatam: eamque non absolutam sed hypotheticam, si scilicet observatio eorum, aut tolerantia non repugnet verbo Dei, p. 294.*

UIT DE SCHRIFT

Ziet, — Ik.

En ziet, Ik ben met u allen al de dagen, tot de voleinding der wereld.

Matth. 28: 20.

Het is ongetwijfeld Jezus' bedoeling geweest, met dit woord op Zichzelve, en op Zichzelve alleen, te wijzen. Blijkens het oorspronkelijke toch spreekt Hij met hoogen nadruk het woord „Ik“ uit: „Ziet, — Ik“; en allicht zal Hij met een gebaar de aandacht der discipelen op Zijn persoon hebben gevestigd.

Jezus geeft hier een afscheidswoord. Hij zal zoo aanstonds de aarde verlaten. En Zijn Kerk blijft hier, met de daar juist opgedragen taak om door Woord en Sacrament zich uit te breiden over alle

volken. Zij zal dus strijdende Kerk moeten zijn. Nog weten de apostelen nauwelijks wat hun daarbij van den kant der wereld zal bejegenen. Maar de vijandschap der Joden kan het hun reeds gezegd hebben. En Jezus weet ten vólle wat komen zal. Al wat in de wereld tegen God en Zijn Gezalfde is, zal saamspannen om de Kerk en het Rijk van Christus tegen te staan. Daar staan de discipelen, nog betrekkelijk veilig. En daar is in hen de Kerk, nog schijnbaar zoo rustig. Doch het zal spoedig losbarsten. Als de Kerk haar pas ontvangen opdracht gaat vervullen, dan komt het. Vervolging, ketterij, satan, de poorten der hel, zonde, verzoeking. Dan komt hóél die strijd, die nu reeds alle eeuwen dóórgaat; de strijd om de Kerk des Heeren van de aarde weg te dringen. Dan komt ook de worsteling van den enkelen geloovige tegen zonde en vleesch en ongelooft; zijn strijd om zalig te worden. Dan komt de gróóte kerkhistorie, en de kleine kerkhistorie.

En wat zet Jezus nu als de eenige kracht tegenover al die vijandige machten?

Laten wij hier den nadruk leggen, — en dárven leggen, — waar Jezus dien legt.

„Ziet“, zegt Hij eerst, om de opmerkzaamheid te wekken; want Hij gaat iets zeggen, waaraan ze hun volle aandacht moeten geven, en dat zij voorgoed moeten blijven vasthouden.

„Ziet, — Ik!“ En Hij wijst op Zichzelve alleen. Tegenover al wat haar vijandig is, heeft de Kerk Hem, den Christus; geen andere macht. En wanneer zij dien Christus aangrijpt en vasthoudt, en nevens Hem niets heeft; wanneer ze zich houdt aan dat ééne: — „Ziet, Ik!“ dan heeft ze genoeg, dan is ze onoverwinnelijk.

En zoo kon Jezus thans spreken. Want het is een hemelvaartswoord. Christus staat gereed den troon van hemel en aarde te bezetten. Hem wordt alle macht gegeven. En op dien troon zit Hij met alle schatten van Zijn werk; met Zijn bloed en Zijn Geest; met Zijn wijsheid, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en volkomen verlossing; met al de krachten van Zijn Kruis en Zijn opstanding. En zóó zegt Hij: — Ik! Het is een overwinningwoord. Het is een roep tot Zijn Kerk, dat deze toch niets anders hebbe dan Hem alleen; en een verzekering, dat zij aan haar Christus voor alles genoeg heeft.

Ach, had de Kerk dit immer in acht genomen! Had zij nooit op eenige andere macht of hulp gesteund, en zich altijd gehouden aan den persoon en de kracht van haar Christus! Hoe zou ze minder teleurgesteld zijn geweest, meer kracht hebben ontwikkeld, en schooner gestalte vertoond.

Zoo zij geleefd had bij dit afscheidswoord, waarmee Christus haar de eeuwen inzond: — „Mijn Kerk, Ik, Ik alleen ben uw knecht“; zoo zij, in verloochening van alles naast Hem, alleen in Hem geloofd, en uit Hem geleefd en gestreden had, en de rank alleen den wijnstok had gekend als haar levenskracht, — hoe zou de overwinning, waarmee Jezus dit woord zeide, aan háár gezien zijn.

En wij persoonlijk. Gaan wij nu eens na in ons leven, hoe en wat het zou geweest zijn, indien we ons gehouden hadden aan dit laatste woord van Christus op aarde; indien nu eens onze eenige kracht Christus geweest ware, en niets anders; in den strijd tegen de zonde, in de richting van ons leven, in het geloofswerk, in het gebed en de hope, in onze zelfverloochening, in beproeving en leed, in den weerstand tegen vleesch en lusten, in den strijd om het eeuwige leven te verwerven. — o, wat heeft Jezus toch gelijk gehad, toen Hij zeide: „Ziet, Ik!“ Het is de oplossing van alles.

Laat Hij het dan nu nog wéér zeggen. En laten wij onze ziel toch geloovig en biddend spannen, om het te hooren en te volbrengen.

„Ziet“, zegt Hij nog altijd. Hij roept onze opmerkzaamheid, opdat we, in bidden en waken, den blik niet van Hem afwenden.

Als we het verliezen zullen tegen de zonde, — „Ziet“, zegt Hij dan, en wijst op Zichzelve; in Hem is kracht.

Als onze ziel mat en het gebed verflauwd is, „Ziet“, zegt Hij, opdat we hulpeloos ons op Hem werpen. Wiens Geest berleving kan schenken.

Als onze schuld drukt, en we te kleinmoedig zijn om te gelooven in de verzoening onzer zonden, dan wil Hij dat we van alles afzien, en niet anders aanschouwen dan Jezus Christus, in Wien alles volbracht, en ook de grootste schuld betaald is.

En in de ure van ons sterven, daar staat Hij nóg weder, en zegt: — „Ziet, Ik, Ik alleen!“ opdat we in vrede heengaan naar dat Woord.

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN

Behoorlijk redres?

In „De Heraut“ van 1 Mei j.l. ontzag Prof. Dr. H. H. Kuyper zich niet, te mijnen aanzien de pertinente onwaarheid te debiteeren, dat ik mij op de Synode van 1926 tegen de afzetting van Dr. J. G. Geelkerken zou ver-

4) „...robore decem hominum collectum (comparatum) cum robore cuiusque ex illis decem, p. 189.

5) Ut serviat haec combinatio dirigendae, conservandae, promovendae libertati ac potestati Ecclesiasticae singularium; non vero ut eam tollat aut laedat!... Ne novum et peculiare regimen, aut pars aliqua integralis regiminis Ecclesiastici, quod singulis Ecclesiis iure divino competit, huius correspondendae aut convenientibus correspondentibus tribuatur aut approprietur, p. 251.

6) Ut habeantur per fraternas et liberas collationes consiliorum; non per magistralia electa.... Ut dependentia sit mutua et aequalis; contra absint omnia monopolia, omnia artificia oligarchica, omnes Diotrephon usurpationes, p. 251.

7) Modus regiminis classici et synodici in his potissimum conspiciuntur. 1. Quod semper, imprimis in casu dissensionis alicuius Ecclesiae aut classis a suo iudicio, convictionibus scripturae et persuasionibus caritatis iterum atque iterum repetitis dissentientibus, ad consensum adducere satagit; quodque in questionibus facti, et controversiis inter membra synodici, inter synodica et populum aut partem ejus, inter synodica et synodica, inter classes et classes exortis, aliisque quae regiminis et disciplinae executionem concernunt, rarissime, immo vix unquam rigidae decisionis viam inest, sed semper fere accommodatio (uti vocant); nisi forte Ecclesiae aut Ecclesiarum metiendus scissura aut dispersio, aut gravissima consensio aliud quid postulet, p. 254.

zet heb
Greydar
heeft te
kerkera
Hoew
op deze
Synode
J. G. G.
Greydar
vóór ste
het twee
gadering
Prof. D.
waarhei
feil zo
amende
Alle
op zijn
„Laat u
memori
Prof. G.
eerste a
te Asser
kerken
Metterd
besprek
ingehra
eindsten
zijn ste
gegeven
heeft hi
Hier
dat ik b
bij de
mij tuge
maar hi
voorbeh
En hi
de, dat
gold, en
telijke,
vergade
En b
Greydar
mité zij
wel op,
notulen
Maar te
Comité
eene wi
ik nog
En d
Dr. J.
een dog
klaring
kenen“,
durend
zag hij
aan der
Acta Sy
Nooit
noch in
Dr. J. C.
Mijn
G. Geel
nangaat
Deani
te dezer
dat doo
Heraut“
nomen,
Ik za
karakte
Hier

De pr

Einde
catie va
afgekome
het V. l
En de
mogen
mooiing
en daar
tatie uit
telijke
men tij
doch da
den teri
blik gek
Laten
hetgeen
n.l. in e
op de
bracht,
afgelegd
Wij
in blad
weeleg
meeleve
wenscht
Event
een zek
maar o
niet lui
ken ant
thode i